בקרי ואיתתי בבוציני. פי' שניהם לונות. מוכתר בנימוסו. [הי' כעדי] פי' מצויין בדתי כל התורה היה (בצדי) *) ש ה י ה בחורו יודע ויזהיר במצות. ורבה בר רב הונא עדיף מיניה בענותנות דהא אמר רבא תלת מילי בעאי משמיא. חכמתיה דרב הונא. ועיתריה דרב חסדא יהבו לי. ענותנותיה דרבה בר רב הונא לא יהבו לי.

*) נ"ל מצויין כדתי כל התורה היה כעדי שהי' ידוע בזהרו וזהיר במצות וכ"ה בערוך ערך נמס ג'.

נוסח
מדה כנגד מדה
בקטר נשמה.

[ופ"ע תוס' יבמות עו: ד"ה מנימין ומוס' סוטה ט.]
[פי' פרקי דר"א פמ"ע]

שפרחה בה לרעת. בירושלמי מפרש דילפינן עגזר דכתיב נגזי ושמי מנגזר דכתיב גבי עוזיה כשנצטרע דכתיב ביה נגזר מבית ה' (דה"ב כו) **זיל** לגבי עמון ומואב דיתבי בדוכתייהו כחמרא. וקשה דהא פרק תפלת השחר (ברכות דף כח:) פריך וכי עמון במקומו יושב והלא כל שנחריב ובלבלו לכך פר"ת דגרסינן הכא מואב להוד דקרא נמי לא הזכיר אלא מואב דכתיב שאמן מואב ובברכות נמי לא גרסינן אלא עמון ומזה הטעם התירו ליהודה גר העמוני לבא בקהל אבל משמע דגרי איכך לא רצו להתיר לבא בקהל לפי שלא בלבל סנחריב מגריס ולא בלבל מואב ומיהו קשה דברכות משמע בתוהה שהבלתיה שסנחריב בלבל עמון וברמיה חשיב להו בתוהן שהגלה נבוכדנצר וי"ל לפי שסנחריב היה ראשון שבלבל נקרא הכל על שמו ועליו כתיב ואסיר גבולות עמים ועתידותיהם שוסתי אבל ולאי עיקר

החורבן היה ע"י נבוכדנצר* :

ממונן יש מדרש שהיה דניאל ולפי שהיה נשוי לשרים שהיתה גדולה ממנו שלא היה יכול לטפה לדבר כלשונו יען לעשות כן: כל

נוסח
מדה כנגד מדה
בקטר נשמה.

הגהות הב"ח

(א) גמ' מלאכה בשבת לפיכך נגזר עליה בשבת הייבו דכתיב: (ב) שם ויקצף המלך מאד ותמהו בערה בו אמאי דלקה ביה: (ג) שם פסיק ליה ממריים ודכיר לה ובעי לה מינן: (ד) שם ליתסיה ולזיל עד בנימין מאי שנא הני תלתא כולן כ"ע ותיבת אלא נמחק: (ה) רש"י ד"ה אמאי מאי וכו' לחיות כל איש שורר בביתו פשיטא שאף הגברן: (ו) ד"ה נערה וכו' נערה אחת לפיכך כל אדם וכו' ואחשורוש היה כסיל וכו' מטמרה מיניה סס"ד:

נוסח/מבנה
△ "בלום" לשנות מלאכי הטת לשון- על סאן הטאות מאונכרים בפסוק א:ד "... בבוצינא... תתר אנאתא... וקוטרים כל הטאת לקרבנות

גליון הש"ס

גמ' יאמר ר"ב מכאן שבסדיום כו'. עי' יכולנ' פרק ד דסנהדרין ה"ז: שם אמר רבא אלמלא. ע"ל כא ע"א תד"ה אלמלא: רש"י ד"ה נערי לא גרסי'. עי' דבר נאמר בספר מקום שמואל:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה נערי לא גרסינן. נ"ב עיין בזה בספר מקום שמואל בשפר פתילוים:

נוסח/מבנה
△ סדרך של הפרנים ל"ש בא בתיב "אש יהודי... אש ימיני" בשמע מלכי מ"יהודה ומבנימין

[נע"ר מיתא תוספת יש ספרים דגרסי איש יהודי היה בשושן הבירה וגו' אמר רב נחמן מוכתר בנימוסו היה פי' שמות נאים והגונים כדרכם שכולם על שמו מקראים וי"ם דגרסי קרי ליה יהודי וקרי ליה ימיני אלמא מבנימין קאתי דמה ענין זה לזה ומיהו יש לייחסו מוכתר בנימוסו מוכתר בשמות נאים ומעשים נאים ונסכסיסי מלכות ולכך קורהו על שם יהודה שהיה חשוב מכל השבטים ויאלו ממנו מלכים]

בוצינא דלוטין קטנות כלומר דבאותו מין עצמו זה טוף וזו טוף הוא אומר להראות את יופיה והיא לכך נתכוונה שיסתכלו ביופיה: **פריצתא הוא** . פרולה היתה: **מלמד שפרחה כה לרעה** . וילף בירושלמי "מאסר נגזר עליה" וכתיב "ויאסר בית החפצים מלוכה כי נגזר מבית ה' " (דה"ב לו) מה להלן לרעה אף כאן לרעה: **אסוריה** . שומרי הסוסים: **לקבל אלפא ממרא שמי** . כן העיד הכתוב עליו (דניאל ה): **פסיק ליה** . יפיג יינו מעט מעליו: **על דורדייה** . על שמריו: **ונעטמא אמרו ליה** . ויפה אמרו לו דולאי כן הוא שמתוך שהאדם שקט בעטו מיושבת עליו שנאמר "שאנן מואב מנעוריו" וסופיה דקרא "על כן עמד טעמו בו וריחו לא נמר": **פסוק זה על קרבנות נאמר** . "והקרוב אליו" לשון הקרבת קרבן, מלאכי הסרת הזכירו לפני הקב"ה את הקרבנות שהקריבו ישראל לפניו לעשות להם נקמה בקשי ותבא לאסתר ותמלוך תחתיה: **כרשנא** . כלום הקריבו לפניך כרים בני שנה: **שתר** . שתי תורים: **ארמתא** . שמרסו את הדם שלא יקרש ושוב לא יהא ראוי לזריקה: **מרסנא** . מרסו במנחות לבולגן ממרס לשון מגים: **מוכן לפורענות** . עומד להיות תלוי: **מכאן שהסדיום קופץ כרשא** . שהרי מנה אותו הכתוב לבסוף אלמא גרוע הוא מכולן והוא קפץ כרשא: **אלמלא אגרות דאשונות** . שהוחזק בהן שומה בעיני האומות: **לא נשתייר משונאי ישראל שריד ופליט** . שהיו ממהרין להורגן במצות המלך באגרות האחרונות ולא היו ממתינים ליום המועד: **אמרי מאי שמי דשדר לן** . אומרים האומות מה זה שלח לומר לנו להיות כל איש שורר בביתו (ה)שאף הגברן שורר בביתו: **פרדשכא** . פקיד וגגיד: **נערה** . דוד לא ביקש אלא נערה אחת (ו) כל אדם הראה לשאוחיו את בתו אולי תיטב בעיניו ואחשורוש כסיל הוה לקבץ את כולן הכל יודעין שלא יקח אלא אחת ואת כולן יבעל, מאן דהוה ליה ברתא מטמרה: **מוכתר בנימוסו היה** . בשמות נאין, "נימוס"=סס בלשון יון: א) *("נערי") לא גרסינן אלא הכי גרסינן אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יהושע בן לוי כו': דלא

[נע"ל כעדי עי' בע"ר בפרש"י סס עי' בערוך ערך נמס וערך עדי]

מסורת השס

בוצינא דלא עטה לה זנב אמאי דלקה ביה כולי האי אמר רבא שלחה ליה בר אחוריה דאבא אבא לקבל אלפא חמרא שתי ולא רוי, וההוא גברא אשתטי בחמריה, מיד "והמתו בערה בו" "ויאמר המלך לחכמים" מאן חכמים, רבנן "ודעי העתים" שיודעין לעבר שנים ולקבוע חדשים, אמר להו: דיינוה לי אמרו היכי נעביד: נימא ליה קטלה למר פסיק ליה חמריה (ג) ובעי לה מינן נימא ליה שבקה, קא מזלזלה במלכותא אמרו לו מיום שחרב בית המקדש וגלינו מארצנו ניטלה עצה ממנו ואין אנו יודעין לדון דיני נפשות, זיל לגבי עמון ומואב דיתבי בדוכתייהו כחמרא דיתיב על דורדייה, וטעמא אמרו ליה דכתיב "שאנן מואב מנעוריו ושוקט הוא אל שמריו ולא הורק מכלי אל כלי ובגולה לא הלך על כן עמד טעמו בו וריחו לא נמר", מיד "והקרב אליו ברשנא שתר ארמתא תרשיש" א"ר לוי כל פסוק זה על שום קרבנות נאמר: "ברשנא" אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: "רבש"ע בלום הקריבו לפניך לרים בני שנה כדרך שהקריבו ישראל לפניך, "שתר" בלום הקריבו לפניך שתי תורין, "ארמתא" בלום בנו לפניך מזבח אדמה, "תרשיש" בלום שימשו לפניך בבגדי כהונה דכתיב "ברו תרשיש ושהם וישפה" "מרס" בלום מירסו דם לפניך, "מרסנא" בלום מירסו במנחות לפניך, "ממכן" בלום הכינו שלחן לפניך" "ויאמר ממכן" תנא "ממוכן זה המן ולמה נקרא שמו "ממוכן שמוכן לפורענות" אמר רב כהנא "מכאן שהסדיום קופץ בראש להיות כל איש שורר בביתו" אמר רבא "אלמלא אגרות הראשונות לא נשתייר משונאיהן של ישראל שריד ופליט: אמרי מאי האי דשדיר לן להיות כל איש שורר בביתו פשיטא אפילו קרחה בביתיה פרדשלא ליהוי! "ויפקד המלך פקידים" א"ר מאי דכתיב "כל ערום יעשה בדעת" וכסיל יפרוש אולת דכתיב "ויאמרו לו עבדיו יבקשו לאדני המלך נערה בתולה" כל מאן דהוה ליה ברתא אייתה ניהליה "ובסיל יפרוש אולה" זה אחשורוש דכתיב "ויפקד המלך פקידים" כל מאן דהוה ליה ברתא איטמרה מיניה "איש יהודי היה בשושן הבירה וגו' מאי קאמר? אי ליחוסא קאתי, ליחסיה (ד)(ואזיל) עד בנימין (אלא) מאי שנא הני תנא כולן על שמו נקראו "בן יאיר" בן שהאיר עיניהם של ישראל בתפלתו "בן שמעי" בן ששמע אל תפלתו "בן קיש" שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו. קרי ליה "יהודי" אלמא מיהודה קאתי וקרי ליה "ימיני" אלמא מבנימין קאתי? אמר רב נחמן מרדכי מוכתר בנימוסו היה, אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יהושע בן לוי אביו מבנימין ואמו מיהודה, רבנן אמרי משפחות מתגרות זו בזו משפחת יהודה אומרת "אנא גרים דמתיליד מרדכי דלא קטליה דוד לשמעי בן גרא" ומשפחת בנימין אמרה "מינאי קאתי" רבא אמר כנסת ישראל אמרה לאידך גיסא: ראו מה עשה לי יהודי ומה שילם לי ימיני=מה עשה לי יהודי- דלא

[סוטה ח:]
*סוגריים אלו אינם דברי רש"י אלא דברי אות ד"ה כאן בכל הדפוסים אחרונים ראיתי אחרונים הגהות מאיר הסדר הדרום

**סוגריים אלו נמצא בכל הדפוסים לפי הקדמונים. הגהות מאיר הסדר הדרום

* אחרי הסוגריים בא תוספת הגהות לחכמי אמת הגהות הסוגריים מובא בהתלמות שלהם

ס"ל לא גרים בר

[נע"ר גרים רבה בר רב הונא ורבה בר בר חנה משמיה דרבי יהושע בן לוי אמרו אביו מבנימין וכו' מבנימין וכו' ע"ש]

מעני יב\ג מלכים ח ח

ע"ש בפרש"י ובערוך ערך נמס ג כתב בזה"ל מרדכי מוכתר בנימוסו היה כעדי פירוש מעין כדתי כתוב כעדי שהיה יהודי בדוקו וזהיר במצות וכו' ע"ש]